

# ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 104706

Crèdits: 12

Caràcter: FORMACIÓ OBLIGATÒRIA

Matèria: CONTEXT I DESENVOLUPAMENT EN METODOLOGIES D'INVESTIGACIÓ

Curs: QUART

Semestre: ANUAL

Equip docent: Enric Farrés

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 72h

Hores autònomes: 78h

## DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

El grup d'assignatures teòrica-pràctiques de la matèria context i desenvolupament en metodologies d'investigació està dirigida a proveir a les alumnes d'eines metodològiques i conceptuals per a que aquestes puguin inscriure el seu procés d'investigació en les discussions especulatives i materials del context contemporani de les arts i dels dissenys. Cada una de les assignatures de la matèria es despleguen des de la seva dimensió teòrica i pràctica (antropològica, sociològica...), descriptiva-textual-formal (codis, canals, estructures), dimensió contextual (tecnologia, infraestructura, espais, escenaris), política, cultural (perspectives transfeministes, decolonials...), material i comunicativa/estètica (llenguatges).

Assignatures de la matèria:

Ficció

Arxiu

Subjecte i comunitat

## ARXIU

La paraula arxiu no significa res. Està tant gastada que pot voler dir moltes coses. Ara bé, l'arxiu com a mètode de recerca ens permet accedir a diverses formes de coneixement material i alhora dur a terme un anàlisi (historiogràfic, estètic, especulatiu) sobre les relacions epistemològiques i polítiques vinculades amb la construcció de la memòria física i digital, individual i col·lectiva. Així mateix, aquesta assignatura proposa alguns conceptes teòrics i estratègies metodològiques amb les que podem començar a transformar els arxius convencionals desafiant les lògiques de poder i d'organització de l'arxiu hegemònic per indagar-ne models i derivades crítiques.

### 1. OBJECTIUS

#### OBJECTIUS GENÈRICS DE L'ASSIGNATURA

Saber utilitzar l'arxiu com a eina de treball per desenvolupar una investigació pròpia.  
Entendre el funcionament dels arxius canònics i com es fonamenta la ciència arxivística.  
Prendre consciència de la importància dels arxius en relació a la creació de coneixement.  
Entendre la crítica als arxius canònics.

#### OBJECTIUS ESPECÍFICS

Saber situar les parts, funcions i característiques d'un arxiu determinat.  
Tenir la capacitat d'explorar un arxiu en benefici d'una investigació pròpia.  
Saber compilar, organitzar i sintetitzar la informació que podem trobar en un arxiu.  
Saber prendre les decisions adequades alhora de construir un arxiu.  
Saber prendre les decisions adequades alhora de treballar amb material d'arxiu.

### 2. COMPETÈNCIES

E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).  
E04. Analitzar el context sociocultural contemporani, en permanent transformació, i implicar-se en ell des del treball propi en el camp de les arts i/o els dissenys.  
E05. Distingir, jerarquitzar i relacionar críticament continguts formals, dades, documents, conceptes i arguments implicats en el treball propi, emprant recursos apropiats (constel·lacions conceptuals, gràfics relacionals, bancs de referències...).

E06. Assenyalar i descriure vincles entre teoria i experiència en el treball propi a partir de l'acotació de problemes i evidències en el context sociocultural i de la proposta d'hipòtesi.

E12. Comunicar idees, processos i resultats de les fases del treball emprant les tècniques de formalització i recursos expressius (gràfics, audiovisuals i performatius) en funció de la proposta i de l'interlocutor.

E16. Fer propostes específiques en el camp de les arts i dels dissenys, així com saber formalitzar-les, aplicant estratègies, mètodes, instruments i llenguatges adequats a cada situació i context.

## COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

- T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.
- T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta.
- T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.
- T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.
- T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.
- T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinar.

## 3. RESULTATS D'APRENENTATGE

- RA1 (E02.19). Identificar i relacionar pràctiques creatives en àmbits diversos per vincular-los al projecte propi.
- RA2 (E02.20). Vincular teories de les ciències socials i tecnocientífiques al projecte propi.
- RA3 (E04.15). Observar, analitzar i interpretar contextos socioculturals concrets com a criteri de cerca documental per al projecte propi.
- RA4 (E04.16). Resoldre les incidències imprevistes derivades dels processos d'accés i ús de la documentació, els registres i la informació.
- RA5 (E05.3). Distingir, sintetitzar, jerarquitzar i posicionar-se davant la documentació, els registres i la informació recollits en les diferents fases del projecte propi, amb la finalitat d'establir nous discursos a través de la creació de formes d'expressió, de comunicació i de formalització de continguts.
- RA6 (E06.5). Assenyalar problemes i evidències a partir de la cerca de documentació, registres i informació realitzada a l'inici del projecte propi, amb la finalitat de proposar hipòtesis.
- RA8 (E12.8). Sintetitzar per explicar d'una manera clara, oralment i per escrit, les diferents fases del projecte propi.
- RA10 (E15.2). Demostrar autocrítica i autonomia en la presa de decisions al llarg de les diferents fases del projecte propi.
- RA11 (E15.3). Controlar els temps i els recursos en les diferents fases del projecte propi.
- RA12 (E16.1). Elaborar projectes propis sobre la base dels criteris establerts.
- RA13 (E16.2). Demostrar coherència tant en la proposta final com en les decisions preses en les diferents fases del projecte propi, aportant arguments i mostrant adequació i rigor.
- RA14 (E16.3). Adequar allò formal i material en el projecte propi, en funció de la idea treballada.

## RESULTATS D'APRENENTATGE TRANSVERSALS

- T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.
- T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.
- T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.
- T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.
- T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.
- T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.
- T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.
- T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.
- T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

## 4. CONTINGUTS

L'assignatura posa l'accent en els processos d'investigació vinculats a l'arxiu. Per poder facilitar el desenvolupament d'aquests processos els continguts s'estructuren en les següents temàtiques:

- Aperitiu: Genealogia i fonamentació de la ciència arxivística.
- Què és un arxiu? Definicions per tots els gustos.
- Què fa un arxiu? Missions impossibles.
- Quines parts te un arxiu? Cadascú lo seu.
- L'arxiu i el síndrome del *patito feo*: Ningú m'estima.
- Crítica a l'arxiu canònic: Contra l'estandarització dels processos.
- Potencialitats de l'arxiu com a eina de treball: consultar i construir informació.
- Projectes amb arxius o entorn l'arxiu

## 5. METODOLOGIA

A partir dels continguts i objectius de l'assignatura es treballa sota un marc de taller teòric-pràctic autogestionat, de debat, d'investigació i de realització de propostes personals i/o col·lectives, en relació a les pràctiques d'arxiu com element vertebrador.

L'assignatura s'estructura a partir de diferents àmbits i ritmes de treball que s'aniran alternant al llarg del curs:

1. Càpsules temàtiques. El professorat i l'alumnat posaran en marxa càpsules temàtiques en relació als continguts de l'assignatura, les quals propiciïn reflexió i debat. Textos de diferents autors, documentació visual...

L'alumnat per la seva part també aportarà documentació diversa (recerca) en relació a les pràctiques pròpies on el treball amb l'arxiu siguin significatives (textos, exemples casos d'estudi, etc.) per tal d'aprofundir en el coneixement d'aquestes pràctiques i propiciar-ne el debat, posicionament personal i actitud crítica al respecte. Els alumnes compartiran la informació de la seva recerca, estructurar-la i presentar-la a la resta del grup.

2. La proposta personal i/o col·lectiva. L'alumne/a endegarà processos de treball a partir dels seus interessos i posicionament personal en relació a la noció d'arxiu com a eina d'investigació. Seguiment individualitzat i/o col·lectiu -per part del professorat- en el desenvolupament de la investigació de l'alumne/a. A més d'atendre la importància de les diferents fases per les quals es desenvolupa un projecte, es posarà una especial atenció a l'adequada realització, presentació i comunicació dels projectes propiciant posteriorment el debat en grup al voltant dels processos i els treballs realitzats (tutoria individual o en grup als espais habituals).

Durant el semestre l'alumnat elaborarà un recopilatori (documentació diversa) que recollirà allò succeït a l'assignatura: lectures, referents, debats, assajos, proves i procés de treball i els projectes realitzats. Es produirà un espai virtual compartit autogestionat.

Es preveu presentacions de professionals i visites a arxius, alhora que s'estarà atent a esdeveniments que es considerin escaients a l'interès de l'assignatura.

Part de la recerca, del treball de camp i de la mateixa realització o producció dels projectes es contempla que es desenvolupin en hores de treball autònom. Mentre que les hores de treball presencial prevaldrà l'exposició de continguts (càpsules temàtiques) debats, visites en grup a exposicions o espais pertinents, seguiment individual i/o col·lectiu dels projectes i presentacions requerides; tanmateix alternant-se amb l'experimentació, el desenvolupament i la producció vinculades al treball final de grau.

La metodologia emprada s'articula entre les activitats dirigides, supervisades i autònomes, tenint aquestes últimes un pes molt important en el bon desenvolupament de l'assignatura. S'entén l'avaluació com una activitat formativa més, reforçant el caràcter d'avaluació contínua de l'assignatura.

## 6. SISTEMA D'AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura tindrà en consideració l'evolució en l'aprenentatge de l'estudiant.

Avaluació contínua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (40%)

Avaluació contínua de l'exposició i/o realització de processos d'investigació. (50%)

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (10%)

### 6.2. ACTIVITATS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ PARCIALS

La formalització de les propostes s'haurà d'adequar a cada procés de recerca, es posarà especial èmfasi a la investigació relacionada amb el treball final de grau.

### 6.3. RECUPERACIÓ

El dia 02/02/23 es realitzarà la recuperació de l'assignatura. Per poder accedir a aquesta recuperació s'haurà de complir els següents requisits:

1. Tenir una qualificació final superior o igual a 4,00 i inferior o igual a 4,99.
2. Haver assistit a més del 75% de les sessions programades (10 sessions mínim).

## 7. BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

CRUZ MUNDET, Jose Ramón. *Manual de archivística*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1999.  
BAYARD, Pierre. *Cómo hablar de los libros que no se han leído*. Barcelona: Anagrama, 2008.  
GELEN JELETON (María Ángeles Alcántara Sánchez): «Una archiva del DIY: autoedición y autogestión en activismo feminista. Entre anarchivos sentimentales y cuir», *Revista SOBRE. Prácticas artísticas y políticas de la edición*, núm. 2 (2016), p. 119-130.—Una Archiva del DIY (Do It Yourself): autoedición y autogestión en una fanzinoteca feminista-queer. [2016].  
GUASCH, Anna Maria. *Arte y Archivo, 1920-2010. Genealogías, tipologías y discontinuidades*. Madrid: Akal, 2011.  
MEREWETHER, Charles. *The Archive*. Whitechappel i MIT Press, 2006.  
MOREY, Miguel: «El lugar de todos los lugares: consideraciones sobre el archivo», *Registros imposibles: el mal de archivo*. XII Jornadas de Estudio de la Imagen de la Comunidad de Madrid. Madrid: Comunidad de Madrid, 2005.  
CASTRO CORDOVA, Elena. *Enredos temporales. Archivando las temporalidades queer: Afectividad y materialidad desde el archivo de Ca la Dona*. Tesis doctoral. Madrid: Universidad Complutense, 2024.

## 8. PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 17 setmanes, és a dir, sessió per setmana seguint la següent distribució:

Obertura de la sessió: Anàlisi d'un cas d'estudi.

Compartir material vinculat a la recerca.

Visites a l'aula o visites a espais concrets.

Treball propi individual o en grup.

Posada en comú i tancament de la sessió.